

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΔΑΚΤΥΛΙΚΟ ΕΞΑΜΕΤΡΟ

Τὸ δακτυλικὸ ἐξάμετρο εἶναι ὁ στίχος τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς ἐπικῆς ποιήσεως, ὄχι μόνον τῆς ἠρωικῆς ἀλλὰ καὶ τῆς διδακτικῆς. Εἶναι ἐπομένως ὁ παλαιότερος γιὰ μᾶς ἀρχαῖος ἐλληνικὸς στίχος, ἀφοῦ τὸ ὁμηρικὸ ἔπος εἶναι τὸ παλαιότερο ἀρχαῖο ἐλληνικὸ ποιητικὸ δημιούργημα ποῦ μᾶς ἔχει σωθῆ. Ἀργότερα ὁ ἴδιος αὐτὸς στίχος χρησιμοποιήθηκε ὄχι πιά μόνον ἀπὸ τὸ ἔπος, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆ φιλοσοφία, τὴν ἱστορία, τοὺς συγγραφεῖς ἐπυλλίων, τῆ βουκολικῆ ποίηση.

Στὴν ἀρχαιότητα ὁ στίχος ἦταν γνωστὸς μὲ τὶς ὀνομασίαις ἔπος,¹ ἠρωικὸς στίχος,² ἠρωικὸν μέτρον,³ ἠρῶον (ἐνν. μέτρον).⁴ Τὸ ἐπίθετο «ἐξάμετρος» γιὰ τὸ χαρακτηρισμὸ τοῦ στίχου αὐτοῦ τὸ χρησιμοποιοῦσε ἤδη ὁ Ἡρόδοτος.⁵

Ὁ δακτυλικὸς ἐξάμετρος στίχος ἀποτελεῖται ἀπὸ ἕξι δακτύλους (— ∪ ∪).⁶ Οἱ δύο βραχεῖαι συλλαβὲς τοῦ δακτύλου («δισύλλαβο δίλογο») συχνὰ ἀντικαθί-

1. Ἡροδ. IV 29 «μαρτυρεῖ δέ μοι τῇ γνώμῃ καὶ Ὀμήρου ἔπος ἐν Ὀδυσσεΐῃ ἔχον ὧδε» (παρατίθεται ὁ στ. δ 85).

2. Πλάτ. Νόμ. 958 e 9 «...ἐγκώμια βίου μὴ πλείω τεττάρων ἠρωικῶν στίχων».

3. Ἀριστοτ. Ποιητ. 1459 b 32 «τὸ δὲ μέτρον τὸ ἠρωικὸν ἀπὸ τῆς πείρας ἤρμοκεν».

4. Πλουτ. Νουμ. 4 (62 C) «...τὴν Πυθίαν... ἀποθεσπίζειν τόδε τὸ ἠρῶον» (παρατίθεται ἓνας στίχος).

5. I 47 «...ἡ Πυθίη ἐν ἐξαμέτρῳ τίνῳ λέγει τάδε», VII 220 «ταῦτα δέ σφι ἐν ἔπεσι ἐξαμέτροισι χρᾶ ἔχοντα ὧδε».

6. Ὁ P. Maas, ἓνας μεγάλος μετρικὸς τῶν ἡμερῶν μας, πρότεινε νὰ χρησιμοποιηθῆται ὁ ὄρος στοιχεῖο (elementum) γιὰ νὰ δηλώνωνται οἱ θέσεις ποῦ ἐπανερχοῦνται κανονικά σ' ἓνα μετρικὸ σχῆμα, καὶ ὀνόμασε: α) elementum longum («μακρὸ στοιχεῖο»· σύμβολο —) τῆ θέσῃ γιὰ μιὰ μακρόχρονη συλλαβή, β) elementum breve («βραχὺ στοιχεῖο»· σύμβολο ∪) τῆ θέσῃ γιὰ μιὰ βραχύχρονη συλλαβή, γ) elementum anceps («ἄλογο στοιχεῖο»· σύμβολο X) τῆ θέσῃ ὅπου μπορεῖ νὰ ὑπάρχη ἢ μιὰ βραχύχρονη ἢ μιὰ μακρόχρονη συλλαβή, δ) elementum biceps («δίλογο στοιχεῖο»· σύμβολο ∪∪) τῆ θέσῃ γιὰ δύο βραχύχρονες συλλαβὲς ποῦ μποροῦν νὰ ἀντικατασταθοῦν ἀπὸ μιὰ μακρόχρονη συλλαβή.

στανται από μία μακρά συλλαβή («μονοσύλλαβο δίλογο»: $\bar{\text{—}} = \text{σπονδειῶς}$). Τὸ ἀντίθετο, ἡ ἀντικατάσταση δηλαδή τῆς μακρᾶς συλλαβῆς ἀπὸ δύο βραχεῖες, δὲν γίνεται ποτέ. Ὁ ἕκτος δάκτυλος εἶναι πάντοτε δισύλλαβος, μετὰ τῆς δευτέρας συλλαβῆς ἀδιάφορη.¹

Τὸ δακτυλικὸ ἐξάμετρο ἔχει ἐπομένως τὸ ἀκόλουθο σχῆμα:

$\underline{1'} \quad \bar{\cup} \bar{\cup} \quad \underline{2'} \quad \bar{\cup} \bar{\cup} \quad \underline{3'} \quad \bar{\cup} \bar{\cup} \quad \underline{4'} \quad \bar{\cup} \bar{\cup} \quad \underline{5'} \quad \bar{\cup} \bar{\cup} \quad \underline{6'} \quad \bar{\cup}$

Δεδομένου ὅτι ἓνα δακτυλικὸ μέτρο ἔχει κανονικὰ τὴ μορφή $\bar{\text{—}} \bar{\cup} \bar{\cup}$ (= δακτυλικὴ διποδία²), θὰ ἦταν σωστότερο ὁ στίχος νὰ ὀνομάζεται «δακτυλικὸ τρίμετρο»: αὐτὸ θὰ πῆ ὅτι ἀπλῶς διατηροῦμε τὸν ἀρχαῖο χαρακτηρισμό, ὅταν συντηροῦμε τὴν ὀνομασίαν «δακτυλικὸ ἐξάμετρο».

Εἶναι φανερό ὅτι μετὰ τὴν ἐναλλαγὴν δακτύλων καὶ σπονδειῶν ὁ ἐξάμετρος στίχος παρουσιάζει μεγάλη ποικιλίαν μορφῶν. Ὁ Ἡφαιστίων, μέγας μετρικὸς τοῦ 2. αἰ. μ.Χ., ἀπαριθμεῖ στὸ ἔργο του *Ἐγχειρίδιον περὶ μέτρων* 32 μορφές του (βλ. ἔκδοση Consbriuch, σ. 265). Ἐδῶ θὰ ἦταν ἀρκετὸ νὰ μνημονευθοῦν ἰδιαίτερα οἱ ἀκόλουθοι μορφές:

α) ὁ ὅλο δάκτυλος (μετὰ 5 τρισύλλαβους δακτύλους):

A³ 148 τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πόδας ὠκνὸς Ἀχιλλεύς

λ³ 598 αὐτίς ἔπειτα πέδονδε κυλίνδετο λᾶας ἀναιδῆς

$\underline{1} \quad \cup \cup \quad \underline{2} \quad \cup \cup \quad \underline{3} \quad \cup \cup \quad \underline{4} \quad \cup \cup \quad \underline{5} \quad \cup \cup \quad \underline{6} \quad \text{—}$

β) ὁ ὅλο σπόνδειος (μετὰ 6 σπονδειῶς):

Ψ 221 ψυχὴν κικλήσκων Πατροκλῆος δειλοῖο

φ 15 τὼ δ' ἐν Μεσσήνῃ ξυμβλήτην ἀλλήλοιιν

$\underline{1} \quad \text{—} \quad \underline{2} \quad \text{—} \quad \underline{3} \quad \text{—} \quad \underline{4} \quad \text{—} \quad \underline{5} \quad \text{—} \quad \underline{6} \quad \text{—}$

γ) ὁ σπονδειάζων⁴ (μετὰ δισύλλαβο τὸν 5. πόδα):

A 157 οὔρεά τε σκίοεντα θάλασσά τε ἠχῆεσσα

$\underline{1} \quad \cup \cup \quad \underline{2} \quad \cup \cup \quad \underline{3} \quad \cup \cup \quad \underline{4} \quad \cup \cup \quad \underline{5} \quad \text{—} \quad \underline{6} \quad \text{—}$

1. Μετὰ τὸν ὄρο αὐτὸ δηλώνεται ὅτι στὴ θέση αὐτὴ ἀκόμη καὶ ἡ βραχύχρονη συλλαβὴ λογαριάζεται μακρόχρονη, ἀκριβῶς ἐπειδὴ βρισκόμαστε στὸ τέλος περιόδου: στὴν πραγματικότητα, τὸ τέλειωμα τῆς περιόδου (ἐδῶ: τοῦ στίχου) καὶ ἡ παύση ποὺ ἀκολουθεῖ προσδίδει στὴ συλλαβὴ αὐτὴ μεγαλύτερη διάρκεια («*syllaba brevis in elemento longo*» ἢ — συντομευμένα — «*brevis in longo*») (πβλ. κατὰ σ. 28).

2. Πβλ. σ. 23 ἐξ.

3. Μετὰ τὰ κεφαλαῖα δηλώνονται, ὡς γνωστὸν, οἱ ραψωδίες τῆς Ἰλιάδας, μετὰ τὰ μικρὰ οἱ ραψωδίες τῆς Ὀδύσσειας.

4. Γιὰ τὴν πρώτην χρῆσιν τοῦ ὄρου βλ. Κικέρ. *Epist. ad Atticum* VII 2,1.

1) Τὸ γυμνὸ βραχὺ φωνῆεν στὸ τέλος μιᾶς λέξης γίνεται θέσει μακρὸ, ἂν ἡ ἐπόμενη λέξη ἀρχίζῃ μὲ δύο ἢ περισσότερα σύμφωνα ἢ μὲ ἓνα διπλό:

A 10 ἀνὰ στρατόν

A 8 ἔριδι ξυνέηκε

Τὸ φαινόμενο τὸ βρίσκουμε νὰ λειτουργῇ μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο, μόνο ὅταν ἡ βραχεῖα συλλαβὴ κατέχῃ τὴ θέση ἑνὸς μακροῦ ἢ τὴ θέση τοῦ πρώτου δίλογου, ὅχι ὅμως καὶ ὅταν κατέχῃ τὴ θέση τοῦ τέταρτου ἢ τοῦ δευτέρου δίλογου (στὴν περίπτωση τοῦ δευτέρου δίλογου ὑπάρχουν, εἶναι ἀλήθεια, μερικὲς παραβάσεις αὐτοῦ τοῦ κανόνα, ὅπως π.χ. στὸ στίχο I 115 $\bar{\omega}$ ¹ γέρον, οὔ ² τι ³ ψεύδος ⁴ ἐμᾶς ⁵ ἄτας ⁶ κατέλεξας).²

2) Ἡ φύσει βραχεῖα λήγουσα μιᾶς λέξης πὺ κλείνει μὲ ἓνα ἄπλο σύμφωνο γίνεται θέσει μακρά, ἂν ἡ ἐπόμενη λέξη ἀρχίζῃ μὲ ἓνα ἢ περισσότερα σύμφωνα:

α 1 ὄς μάλα

A 84 τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη³

3) Ἰγυμνὸ μακρὸ φωνῆεν ἢ δίφθογγοσ' στὸ τέλος μιᾶς λέξης μπορεῖ νὰ βραχυνοθῇ, ἂν ἡ ἐπόμενη λέξη ἀρχίζῃ μὲ φωνῆεν («vocalis ante vocalem corrigitur» ἢ βράχυνση αὐτὴ γίνεται γιὰ νὰ ἀποφευχθῇ ἡ χασμωδία· γι' αὐτὸ καὶ λέγεται χ α σ μ ω δ ι κ ἢ β ρ ᾶ χ υ ν σ η):

E 503 λευκοῖ ὑπερθε γέροντο κονισάλω, ὄν ῥα δι' αὐτῶν

Ἡ βράχυνση αὐτὴ μπορεῖ νὰ γίνῃ καὶ ἂν ἡ μακρὰ συλλαβὴ ἔχῃ προέλθει ἀπὸ συνίζηση:

A 15 χρυσέω̄ ἀνὰ σκήπτρω, καὶ λίσσειο πάντας Ἀχαιοὺς

Πβλ. ὁμως

A 1 Μῆνιν ἄειδε, θεά, Πηληϊάδεω̄ Ἀχιλῆος

Ἄνοιχτὴ μακρὰ συλλαβὴ μπορεῖ νὰ βραχυνοθῇ μπροστὰ σὲ φωνῆεν καὶ στὸ ἐσωτερικὸ τῆς λέξης· οἱ περιπτώσεις ὁμως αὐτὲς εἶναι σπανιότατες:

Δ 473 ἐνθ' ἔβαλ' Ἀνθεμίωνος ὑῖον Τελαμώνιος Αἴας

Συχνὰ ὁμως ἡ γυμνὴ τελικὴ μακρὰ συλλαβὴ μιᾶς λέξης παραμένει μα-

1. Οἱ πιδ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς κανόνες αὐτοὺς, πὺ τοὺς βρίσκουμε γιὰ πρώτη φορὰ νὰ ἐφαρμόζονται στὰ ὁμηρικὰ ἔπη, ἰσχύουν καὶ γιὰ τὴ μεταγενέστερη ποίηση, ὅχι μόνο τὴν ἐπική. [Ὁ ἀναγνώστης παρακαλεῖται νὰ ἀνατρέξῃ στοὺς γενικοὺς κανόνες προσωδίας πὺ δίνονται στίς σσ. 16-20.]

2. Στὸ τρίτο καὶ στὸ πέμπτο δίλογο εἰδικὲς συνθήκες (στὸ τρίτο οἱ τομές καὶ στὸ πέμπτο ἡ προτίμηση, τὸ δίλογο αὐτὸ νὰ εἶναι δισύλλαβο) κάνουν ὥστε νὰ μὴν εἶναι δυνατὴ αὐτοῦ τοῦ εἶδους ἡ ἔκταση.

3. Εἶναι ὥστόσο πολὺ σπάνιο νὰ καλυφθῇ ἀπὸ μιὰ μὲ τέτοιο τρόπο θέσει μακρὰ συλλαβὴ τὸ τέταρτο δίλογο (νόμος τῶν Wernicke - Gieseke).

κρά, μολονότι ακολουθεῖ λέξη πού ἀρχίζει ἀπό φωνῆεν (ἡ χασμωδία δηλαδή παραμένει: $\chi \alpha \sigma \mu \omega \delta \iota \kappa \delta \mu \alpha \kappa \rho \acute{o}$):

- A 305 *μηδ' ἀναχωρείτῳ· ἀλαπαδνότεροι γὰρ ἔσεσθε*
 B 323 *τίπτ' ἀνεῶ ἐγένεσθε, κάρη κομόωντες Ἀχαιοί;*
 A 30 *ἡμετέρῳ ἐνὶ οἴκῳ, ἐν Ἄργεϊ, τηλόθι πάτρης*

4) Συχνὰ τὸ ληκτικὸ βραχὺ φωνῆεν μιᾶς λέξης δὲν ἐκθλίβεται μπροστὰ στὸ ἀρκτικὸ φωνῆεν τῆς ἐπόμενης λέξης, μὲ ἀποτελεσματὰ νὰ δημιουργηθῆται στὸ στίχο χασμωδία ($\chi \alpha \sigma \mu \omega \delta \iota \kappa \delta \beta \rho \alpha \chi \acute{u}$):

- κ 178 *ὡς ἐφάμην, οἱ δ' ὠκᾶ ἔμοις ἐπέεσσι πίθοντο*

5) Πολλὲς φορές ἡ τελικὴ βραχεῖα συλλαβὴ μιᾶς λέξης χρησιμοποιεῖται ὡς μακρὰ

α) μολονότι εἶναι γυμνὴ καὶ ἡ ἐπόμενη λέξη ἀρχίζει μὲ φωνῆεν:

- ι 366 *Ὅστις ἐμοί γ' ὄνομᾶ· Ὅστιν δέ με κικλήσκουσι*

β) μολονότι κλείνει μὲ ἓνα ἀπλὸ σύμφωνο καὶ ἡ ἐπόμενη λέξη δὲν ἀρχίζει μὲ σύμφωνο:

- A 153 *δεῦρο μαχησόμενός, ἐπεὶ οὐ τί μοι αἰτιοί εἰσιν*
 A 85 *θαρσήσας μάλα εἶπε θεοπρόπιόν δ,τι οἶσθα*

Ἡ ἀνωμαλία αὕτη, καθὼς καὶ ἄλλες πού ἀναφέραμε ἤδη (χασμωδικὸ μακρὸ, χασμωδικὸ βραχὺ),¹ εἶναι βέβαια δυνατὸ νὰ ὀφείλωνται σὲ ἀδυναμία τοῦ ποιητῆ νὰ βρῆ καὶ νὰ χρησιμοποιήσῃ τὴν κατάλληλη γιὰ κάθε περίπτωσι ἐπόμενη λέξη, πολὺ συχνὰ ὁμῶς οἱ ἀνωμαλίαι αὐτὲς δὲν εἶναι παρὰ φαινομενικῆς. Σὲ πολλὰς, πράγματι, περιπτώσεις οἱ ἀνωμαλίαι αὐτὲς βρίσκουν τὴν ἐξήγησίν τους στὸ ὅτι ἡ ἐπόμενη λέξη εἶχε στὴν ἐποχὴ τοῦ Ὀμήρου—καὶ ἄς μὴ γραφόταν ἴσως πιά— ἓνα *F* (= δίγαμμα) μπροστὰ ἀπὸ τὸ ἀρκτικὸ (γιὰ τοὺς μεταγενέστερους) φωνῆεν τῆς ἡ ἀμέσως ὕστερα ἀπὸ τὸ ἀρκτικὸ τῆς σύμφωνο (τὸ *F* δὲν σημειώνεται στὰ χειρόγραφα πού μᾶς ἔσωσαν τὸ κείμενο τοῦ Ὀμήρου· ἡ ἀνακάλυψή του ὀφείλεται στὸν Ἄγγλο φιλόλογο R. Bentley [1662-1742]):

- A 75 *μῆνιν Ἀπάλλωνός (F) ἑκατηβελέταο ἄνακτος*
 α 5 *ἀρνόμενός (F) ἦν τε ψυχὴν καὶ νόστον ἐταίρων*
 P 279 *Αἴας, δς περὶ μὲν (F) εἶδος, περὶ δ' ἔργα τέτυκτο*
 A 515 *ἢ ἀπόειπ', ἐπεὶ οὐ τοι ἐπὶ δ(F)έος, ὄφρ' ἐν εἰδέω*
 A 79 *Ἄργείων κρατεεὶ καὶ (F) οἱ πείθονται Ἀχαιοὶ*
 98 *πρὶν γ' ἀπὸ πατρὶ φίλῳ δόμεναί (F) ἑλικώπιδα κούρην*
 I 26 *ἀλλ' ἄγεθ', ὡς ἂν ἐγὼ (F) εἶπω, πειθόμεθα πάντες*

1. Βλ. καὶ σ. 41 ἐξ.

- Λ 710 παῖδ' ἔτ' ἑόντ' οὐ πω μάλα (F)εἰδότε θούριδος ἀλκῆς
 Ε 73 βεβλήκει κεφαλῆς κατὰ (F)ἰνίον ὀξεί δουρὶ

Οἱ συχνότερες ὁμηρικὲς λέξεις ποὺ ἔχουν δίγαμμα εἶναι:

ἄγνυμι, ἀείρω, αἶρω, ἄλις, ἄναξ, ἔαρ, εἶδος, εἶπον, εἴσκω, Ἐκάβη, ἐκάεργος, ἐκάς, ἕκαστος, ἐκατηβελέτης, ἐκατηβόλος, ἐκηβόλος, ἐκών, ἐλεῖν, ἐλικῶπις, ἕνεκα, ἐός (καὶ οἱ πλάγιες πτώσεις τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας γ' προσ. οὐ, οἶ, ἐ), ἔπος, ἔργον, ἰάχῳ, ἰδεῖν, ἰκέλης, Ἴλιον, ἰνίον, ἰον, ἰσος, ἰφθίμος, ἰφι, οἶδα, οἶνος, ὄϊς, ὄσσε, ὄψ, ὄς.

ΤΟΜΕΣ 1

1) πενθημιμερῆς (ἢ ἄρρηνη τομή) = ὕστερα ἀπὸ τὸ 3. μακρὸ («τομὴ τοῦ 3. μακροῦ»):

Α 1 Μῆνιν ἄειδε, θεά, | Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος
 $\underline{1} \cup \cup \underline{2} \cup \cup \underline{3} \cup \cup \underline{4} \cup \cup \underline{5} \cup \cup \underline{6} \cup \cup \underline{7}$

2) κατὰ τρίτον τροχαῖον (ἢ θήλεια τομή) = ὕστερα ἀπὸ τὸ πρῶτο βραχὺ τοῦ 3. δακτύλου (= ὕστερα ἀπὸ τὸν τρίτο τροχαῖο:²

$\underline{1} \cup \cup \underline{2} \cup \cup \underline{3} \cup \cup \underline{4} \cup \cup \underline{5} \cup \cup \underline{6} \cup \cup \underline{7}$):

Α 13 λυσόμενός τε θύγατρα | φέρων τ' ἀπερείσι' ἄποινα
 $\underline{1} \cup \cup \underline{2} \cup \cup \underline{3} \cup \cup \underline{4} \cup \cup \underline{5} \cup \cup \underline{6} \cup \cup \underline{7}$

3) ἐφθημιμερῆς = ὕστερα ἀπὸ τὸ 4. μακρὸ («τομὴ τοῦ 4. μακροῦ»):

Ε 109 ὄρσο, πέπον Καπανηϊάδη, | καταβίβειο δίφρου
 $\underline{1} \cup \cup \underline{2} \cup \cup \underline{3} \cup \cup \underline{4} \cup \cup \underline{5} \cup \cup \underline{6} \cup \cup \underline{7}$

ε 208 διογενὲς Λαερτιάδη, | πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ
 $\underline{1} \cup \cup \underline{2} \cup \cup \underline{3} \cup \cup \underline{4} \cup \cup \underline{5} \cup \cup \underline{6} \cup \cup \underline{7}$

4) τριημιμερῆς = ὕστερα ἀπὸ τὸ 2. μακρὸ:

Α 106 μάντι κακῶν, | οὐ πώ ποτέ μοι τὰ κρήγνον εἶπας
 $\underline{1} \cup \cup \underline{2} \cup \cup \underline{3} \cup \cup \underline{4} \cup \cup \underline{5} \cup \cup \underline{6} \cup \cup \underline{7}$

Γ 12 μηδὲ βοᾶν· | αὐτὸς δὲ μετὰ κρώτοισι πονεῖτο
 $\underline{1} \cup \cup \underline{2} \cup \cup \underline{3} \cup \cup \underline{4} \cup \cup \underline{5} \cup \cup \underline{6} \cup \cup \underline{7}$

Χρήσιμη ὑπόδειξη γιὰ τὴν ἀπαγγελία τῶν δακτυλικῶν ἐξάμετρων στίχων: Ὑστερα ἀπὸ τὴν τομὴν καὶ ὡς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἐπόμενου δακτύλου μένουσιν πάντοτε μία ἢ δύο (ἀνάλογα μὲ τὸ εἶδος τῆς τομῆς) ἄτονες συλλαβές. Μὲ ἄλλα λόγια: Ποτὲ δὲν τονίζουμε τὴν πρώτη (σὲ ὀρισμένες περιπτώσεις οὔτε τὴν δεύτερη) συλλαβὴ μετὰ τὴν τομὴν.

1. Ὁ ἀναγνώστης παρακαλεῖται νὰ ἀνατρέξῃ καὶ στὶς γενικὲς παρατηρήσεις ποὺ διατυπώσαμε στὶς σσ. 24 ἔξ.

2. Τροχαῖος (ἐνν. πούς) ὀνομάζεται ἡ μετρικὴ μορφή — ∪ (πβλ. καὶ σ. 56 σημ. 2).